

PREOT ALEXANDRU MOLDOVAN

PROPEDEUTICĂ
LA SFINTELE EVANGHELII

PREOT ALEXANDRU MOLDOVAN

PROPEDEUTICĂ LA SFINTELE EVANGHELII

*Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte IRINEU,
Arhiepiscop al Alba Iuliei*

Ediția
REÎNTREGIREA
Alba Iulia, 2022

Tehnoredactare și copertă: Preot Nicolae-Ioan Aloman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MOLDOVAN, ALEXANDRU

Propedeutică la Sfintele Evanghelii / preot Alexandru Moldovan ; carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei. - Alba Iulia : Reîntregirea, 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-509-541-0

2

EDITURA REÎNTREGIREA
Str. Mihai Viteazul, nr. 16
510010, Alba Iulia (RO)
Tel: 0258 811 690
editurareintregirea@gmail.com
www.editurareintregirea.ro

CUPRINS

CUVÂNT INTRODUCTIV	9
A. BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ	31
1. Biblia – o carte și o bibliotecă.....	31
B. EXEGEZA BIBLICĂ	41
1. Textul (critica textuală).....	42
<i>Analiza gramaticală</i>	46
<i>Cercetarea lexicografică</i>	49
<i>Traducerile</i>	54
2. Pre-textul	58
<i>Genurile literare</i>	58
<i>Istoria formelor (Formgeschichte)</i>	62
<i>Cercetarea surselor sau a izvoarelor</i>	65
<i>Critica literară (Literarkritik)</i>	67
3. Contextul	72
CONTEXTUL LITERAR NOUTESTAMENTAR	73
1. Sensul sintagmei „Noul Testament”	73
2. Sensurile cuvântului „Evanghelie”	85
3. Lumea în care s-a născut Evanghelia	95
4. Cadrul istoric și geografic în care a apărut Creștinismul	108
5. Mediul socio-cultural și religios în care a apărut Creștinismul	127

6. Principalele instituții religioase și sociale ale Iudaismului.....	129
7. Grupările și partidele religios-politice din epoca Noului Testament.....	138
EVANGHELIA DUPĂ MATEI	157
1. Autorul Evangheliei (mărturii interne)	161
2. Proiectul teologic al Sfântului Matei	165
3. Destinatarii Evangheliei după Matei	170
4. Excurs.....	182
5. Matei 28, 16-20 – cheie hermeneutică a Evangheliei după Matei	193
EVANGHELIA DUPĂ MARCU	215
1. Autorul Evangheliei	220
2. Primii destinatari ai Evangheliei după Marcu	227
3. Data și locul scrierii Evangheliei după Marcu	229
4. Textul Evangheliei după Marcu	233
5. O Evanghelie istorisită și crezută	237
6. Conținutul pe scurt al Evangheliei după Marcu	240
<i>Partea întâi. Prima secțiune.</i>	
<i>Taina lui Mesia respins de vrăjmașii Săi</i>	
<i>(Mc 1, 14 – 3, 6).....</i>	<i>247</i>
<i>Partea întâi. A doua secțiune.</i>	
<i>Taina lui Mesia disprețuit de apropiații Săi</i>	
<i>(Mc 3, 7 – 6, 6a)</i>	<i>253</i>
<i>Partea întâi. A treia secțiune.</i>	
<i>Taina lui Mesia neînțeleasă de ucenicii Săi</i>	
<i>(Mc 6, 6b – 8, 26)</i>	<i>255</i>

<i>Mărturisirea lui Petru, punctul central al Evangheliei după Marcu (Mc 8, 27-30).....</i>	258
<i>Partea a doua. Prima secțiune. Drumul spre Ierusalim (Marcu 8, 31 – 10, 52).....</i>	260
<i>Partea a doua. A doua secțiune. Ierusalimul și Mesia (Marcu 11, 1 – 13, 37)</i>	262
<i>Partea a doua. A treia secțiune. Împlinirea (Marcu 14, 1 – 16, 8)</i>	264
<i>Secretul mesianic</i>	268
7. Perspective legate de Evanghelia după Marcu	276
8. Citiți Evanghelia după Marcu!	277
EVANGHELIA DUPĂ LUCA.....	279
1. Autorul Evangheliei a treia	287
2. Destinatarii Evangheliei a treia	294
3. Locul și data scrierii Evangheliei a treia	298
4. Evangheliei după Luca (cuprinsul pe scurt)	301
5. Evanghelia „copilăriei” lui Iisus, preambul al Evangheliei lucanice	304
6. Prima parte: Activitatea lui Iisus în Galileea (Lc 4, 14 – 9, 50)....	311
7. Partea a doua: Călătoria lui Iisus la Ierusalim spre Pătimirile Sale (Lc 9, 51 – 19, 28)	331
8. Partea a treia: Împlinirea planului lui Dumnezeu la Ierusalim (Luca 19, 29 – 24, 49)	336
9. Părțile a patra și a cincea: Înălțarea Domnului (Lc 24, 50-53 și Fapte 1, 1-11)	340
10. Partea a șasea: Un nou început la Ierusalim (Fapte 1, 12 – 8, 1a)	341

11. Secțiunea a șaptea. Drumul Cuvântului prin Iudeea și Galileea (Fapte 8, 1 – 11, 18)	344
12. Partea a opta: „Până la marginea pământului” (Fapte 11, 19 – 28, 31)	345
13. Teme teologice în cuprinsul operei lucanice	354
A. Metafora „căii”, ca „axă principală” a operei lucanice	354
B. Tensiunea între istorie și eshatologie	358
C. Tensiunea între hristologie și eclesiologie	363
D. Universalismul mântuirii și tensiunea între Israel (vechiul) și Biserică (noul popor) al lui Dumnezeu.....	367
E. Tensiunea dintre acțiunea mântuitoare a lui Dumnezeu și responsabilitatea morală a omului	371
F. Tensiunea între sărăcie și bogăție	373
G. „Astăzi” al timpului mântuirii.....	379
EVANGHELIA DUPĂ IOAN	389
1. Enigma autorului	391
2. Enigma locului și a timpului scrierii Evangheliei după Ioan	408
3. Enigma primilor destinatari ai Evangheliei	412
4. Prologul Evangheliei după Ioan – reflecții teologice.....	421
5. Excurs la Prologul ioaneic.....	477
6. Prima descoperire a slavei Logosului întrupat.....	485
7. Chemarea primilor ucenici (In 1, 35-51).....	504
8. Primul semn: prefacerea apei în vin la nunta din Cana (In 2, 1-11)	509
BIBLIOGRAFIE	527